YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)
29 päivänä tammikuuta 1985 *

Asiassa 231/83,

jonka Tribunal de commerce de Toulouse on saattanut yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti saadakseen ensin mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Henri Cullet, huoltoaseman hoitaja, Toulouse,
Chambre syndicale des réparateurs automobiles et détaillants de produits pétroliers (CSNCRA), Toulouse,

vastaan

Centre Leclerc, Toulouse (SA Sodinord),
Centre Leclerc, Saint-Orens-de-Gameville (SA Sodirev),

ennakkoratkaisun ETY:n perustamissopimuksen 3 artiklan f kohdan ja 5 artiklan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja O. Due sekä tuomarit C. Kakouris, U. Everling, Y. Galmot ja R. Joliet,

julkisasiamies: P. VerLoren van Themaat,
kirjaaja: hallintovirkamies D. Louterman,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet:

- Centres Leclerc de Toulouse ja de Saint-Orens-de-Gameville, edustajinaan kirjallisessa käsittelyssä asianajajat Farme ja Amadio ja suullisessa käsittelyssä asianajaja Simon,

- Ranskan tasavallan hallitus, asiamiehinään kirjallisessa käsittelyssä Jean-Paul Costes ja suullisessa käsittelyssä ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston päällikkö G. Guillaume,

- Italian tasavallan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön diplomaattisten riita-asioiden, sopimusten ja oikeudellisten asioiden osaston päällikkö Arnaldo Squillante, avustajanaan valtionasiamies Ivo M. Braguglia,

- Kreikan tasavallan hallitus, asiamiehenään suullisessa käsittelyssä Ph. Spathopoulos,

- Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudelliset neuvonantajat René-Christian Béraud ja Giuliano Marenco, avustajanaan Nicole Coutrelis,

ja kuultuaan julkisasiamiehen 23.10.1984 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Tribunal de commerce de Toulouse on esittänyt 1.8.1983 tekemällään välipäätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 11.10.1983, ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen yhteisön oikeuden eri säännösten ja määräysten, ja erityisesti ETY:n perustamissopimuksen 3 artiklan f kohdan ja 5 artiklan, tulkinnasta voidakseen arvioida yhteisön oikeuden yhteensopivuutta sellaisen kansallisen säännöstön kanssa, jossa asetetaan polttoaineille vähimmäiskuluttajahinta.

2 Mainittu kysymys on esitetty sellaisen oikeudenkäynnin yhteydessä, jossa kantajina ovat Toulousessa sijaitsevan huoltoaseman hoitaja Henri Cullet ja Chambre syndicale des réparateurs automobiles et détaillants de produits

(CSNCRA), Toulouse, sekä vastaajina yritykset SA Sodinord ja SA Sodirev (jäljempänä Sodinord ja Sodirev), jotka hoitavat Toulousessa ja Saint-Orens-de-Gamevillessa supermarketeja, joiden yhteydessä on huoltoasema ja joiden nimi "Centre Leclerc" on johdettu sen konsernin nimestä, johon Sodinord ja Sodirev kuuluvat. Asia koskee ranskalaisten viranomaisten vahvistamien polttoaineiden (tavallinen bensiini, korkeaoktaaninen bensiini ja dieselöljy) vähimmäiskuluttajahintojen noudattamista.

3 Ranskassa on toisaalta öljyjalosteiden jakelujärjestelmä, joka perustuu 30.3.1928 annettuun lakiin öljyn tuonnista, ja toisaalta tukku- ja kuluttajahintoja koskeva järjestelmä, joka otettiin käyttöön 30.6.1945 annetulla *ordonnance*lla 45.1483 ja 29.4.1982 annetuilla päätöksillä (*arrêté*) nro:t 82.10 A, 82.11 A, 82.12 A ja 82.13 A.

4 Jakelujärjestelmässä, sellaisena kuin se on muutettuna ETY:n perustamissopimuksen 37 artiklassa tarkoitetulla komission suostumuksella, öljytuotteiden tuonti ja osto ranskalaisilta jalostamoilta kulutukseen saattamiseksi vaatii valtiolta erityisen luvan, jota kutsutaan A 3 -luvaksi. Jokaisen A 3 -luvan haltijan on hankittava 80 prosenttia käyttämistään tuotteista Ranskan tai yhteisön markkinoilta ranskalaisten tai yhteisön jalostajien kanssa tehdyin keskipitkän aikavälin sopimuksin; loput 20 prosenttia luvanhaltija voi hankkia mistä tahansa, erityisesti "spot"-markkinoilta.

5 Kukin jalostaja tai maahantuoja, jolla on A 3 -lupa, voi periaatteessa vapaasti määrittää öljytuotteidensa tukkumyyntihinnan, jota kutsutaan "jalostamohinnaksi". Niiden täytyy ilmoittaa vähintään kerran kuussa toimivaltaisille viranomaisille jalostamohintansa, joista voidaan antaa alennuksia. Jalostamohinnat eivät kuitenkaan voi olla korkeammat kuin "kattohinnat", jotka toimivaltaiset viranomaiset vahvistavat kuukausittain. Käytännössä jalostamohinnat ovat yleensä samat kuin kattohinnat. Kattohintaa vahvistaessaan toimivaltaiset viranomaiset ottavat huomioon toisaalta ranskalaisten jalostamoiden tuotantokustannukset, jotka on laskettu raakaöljyn hinnan, dollarin vaihtokurssin sekä merikuljetuksen ja jalostuskustannusten perusteella, ja toisaalta hinnat eurooppalaisilla markkinoilla. Säännöissä määrätään, että kattohinta määritetään eurooppalaisten hintojen perusteella, jolleivat ne ole yli 8 prosenttia korkeammat tai matalammat kuin ranskalaisten jalostamoiden tuotantokustannukset; sitä vastoin jos eurooppalaiset kurssit eivät pysy mainitussa 8 prosentin "putkessa" suhteessa ranskalaisten jalostamoiden tuotantokustannuksiin, kattohinnan määrittävät tuotantokustannukset.

6 Kuluttajahinnoilla on sekä ylä- että alaraja. Yläraja, "vähittäismyynnin enimmäishinta", joka vaihtelee vähittäismyyjittäin hankkijan jalostamohinnan mukaan, vastaa jalostamohintojen, myyntikustannusten ja säädetyn myyntikatteen sekä verojen ja maksujen summaa. Alaraja, "vähimmäishinta", vahvistetaan kuukausittain kullekin kantonille soveltamalla ranskalaisten jalostamoiden edeltävän kuukauden jalostamohintojen keskiarvoon perustuvaan enimmäismyyntihintaan vähennystä, joka kyseisenä ajankohtana oli yhdeksän centimeä litralta tavallisen bensiinin osalta ja kymmenen centimeä litralta korkeaoktaanisen bensiinin osalta. Jos jälleenmyyjän näin laskettu enimmäismyyntihinta on alle vähimmäishinnan, enimmäismyyntihinta vahvistetaan vähimmäishinnan tasolle.

7 Asiakirjoista ilmenee, että Leclerc-konserni, johon Sodinord ja Sodirev kuuluvat, on A 3 -luvan haltija. Mainittu konserni tunnetusti noudattaa "Centres Leclerc"-nimisissä liikkeissään hinnoittelupolitiikkaa, jossa kaikenlaisilla tavaroilla on alhaiset hinnat. Vuonna 1983 se päätti ulottaa hinnoittelupolitiikkansa polttoaineen vähittäismyyntiin. Kuten muutkin Centres Leclercit, Sodinord- ja Sodirev-yritykset myivät siten polttoainetta alhaisemmilla hinnoilla kuin toimivaltaisten viranomaisten edellä esitettyjen sääntöjen mukaisesti vahvistamat vähimmäishinnat.

8 Muuan kilpailija nosti Sodinordia ja Sodirevia vastaan Tribunal de commerce de Toulousessa kanteen, jossa väitettiin, että mainittu menettely, jossa hinta on alle vähimmäishintojen, on laiton ja sopimaton sekä aiheuttaa kilpailijalle vahinkoa; kanteessa vaadittiin menettelyn kieltämistä uhkasakon uhalla. Sodinord ja Sodirev puolustautuivat vetoamalla siihen, että polttoaineen myyntihintaa koskeva säännöstö on perustamissopimuksen 3 artiklan f kohdan sekä 85 ja 86 artiklan vastainen, ja ettei sitä voida perustella perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklan nojalla.

9 Tribunal de commerce de Toulouse katsoi, että asian ratkaisemiseksi on tarpeen esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraava ennakkoratkaisukysymys:

Onko 25.3.1957 tehdyn ETY:n perustamissopimuksen 3 artiklan f kohtaa ja 5 artiklaa tulkittava siten, että niissä kielletään jäsenvaltioita asettamasta polttoaineille (tavallinen bensiini, korkeaoktaaninen bensiini ja dieselöljy) lakiin tai asetukseen perustuvia vähimmäispumppuhintoja, joilla polttoainetta myydään kuluttajille, siten, että minkä tahansa jäsenvaltion lainsäädännön alainen vähittäismyyjä on velvollinen noudattamaan vahvistettua vähimmäishintaa?

10 Perustamissopimuksen 3 artiklan f kohta, johon mainitussa kysymyksessä viitataan, kuuluu yhteismarkkinoiden yleisiin periaatteisiin, joita sovelletaan yhdessä perustamissopimuksen sellaisten lukujen kanssa, jotka on tarkoitettu mainittujen periaatteiden täytäntöön panemiseksi. Mainitussa alakohdassa määrätään "sellaisen järjestelmän toteuttamisesta, jolla taataan, ettei kilpailu yhteismarkkinoilla vääristy"; tätä yleistä tavoitetta täydennetään erityisesti perustamissopimuksen kolmannen osan 1 osaston 1 lukuun sisältyvillä kilpailusäännöillä. Perustamissopimuksen 5 artiklan toinen kohta taas edellyttää, että jäsenvaltiot "pidättyvät kaikista toimenpiteistä, jotka ovat omiaan vaarantamaan -- sopimuksen tavoitteiden saavuttamista". Kansallisen tuomioistuimen esittämässä kysymyksessä, joka koskee sitä, ovatko mainitut artiklat yhteensopivia edellä esitetyn kaltaisen lainsäädännön kanssa, pyritään siis selvittämään, onko lainsäädäntö perustamissopimuksen periaatteiden ja tavoitteiden sekä erityisesti niiden perustamissopimuksen määräysten mukainen, joissa ne pannaan täytäntöön.

11 On syytä huomata, että perustamissopimuksen 2 ja 3 artiklat koskevat sellaisten markkinoiden luomista, joilla tavarat liikkuvat vapaasti ilman kilpailunvääristymiä. Mainittu tavoite taataan erityisesti sekä 30 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa, jotka koskevat yhteisön sisäisen kaupan esteiden kieltämistä, että 85 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa, jotka koskevat kilpailusääntöjä; jälkimmäisiä on syytä tarkastella ensin.

Perustamissopimuksen 3 artiklan f kohdan ja 85 artiklan soveltaminen

12 Sodinordin ja Sodirevin mukaan ETY:n perustamissopimuksen 3 artiklan f kohdan ja 5 artiklan nojalla 85 ja 86 artiklan periaatteita on sovellettava tämänkaltaiseen kansalliseen säännöstöön. Niiden mukaan 85 artiklassa kielletään suoraan tai välillisesti vahvistamasta myyntihintoja tai taikka muita kauppaehtoja, eikä ole sallittua estää sellaisten yhteisön oikeuden sääntöjen tehokasta vaikutusta (effet utile), joiden tarkoituksena on taata vääristymätön kilpailu yhteismarkkinoilla.

13 Ranskan, Italian ja Kreikan hallitukset väittävät, että perustamissopimuksen 3 artiklan f kohta ja 5 artikla kuuluvat perustamissopimuksen yleisiin periaatteisiin, joita on tarkasteltava yhdessä niiden perustamissopimuksen määräysten kanssa, joissa määritellään näiden periaatteiden toteuttamisen edellytykset ja muodot. Niinpä 85 ja 86 artiklaa ei voida ottaa huomioon arvioitaessa valtion hintasäännöstöä, sillä mainitut artiklat koskevat ainoastaan yritysten toimintaa.

14 Komission mukaan valtion toimien voidaan vain poikkeuksellisesti katsoa olevan perustamissopimuksen 5 artiklasta johtuvan sen velvoitteen vastaisia, jonka mukaan 85 ja 86 artiklassa määrättyjen kilpailusääntöjen tehokasta vaikutusta (effet utile) ei saa estää. Näin voi tapahtua silloin kun valtion säännöstö suosii tai helpottaa yritysten lainvastaista toimintaa tai silloin kun sen erityisenä tarkoituksena on mahdollistaa kilpailusääntöjen kiertäminen. Tilanne ei kuitenkaan ole tällainen nyt kyseessä olevassa tapauksessa.

15 Perustamissopimuksen 3 artiklan f kohdassa ilmaistun tavoitteen mukaisesti yhteismarkkinoille soveltumattomia ja kiellettyjä ovat 85 artiklan 1 kohdan nojalla sellaiset yritysten väliset sopimukset, yritysten yhteenliittymien päätökset sekä yritysten yhdenmukaistetut menettelytavat, jotka ovat omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja joiden tarkoituksena on estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua yhteismarkkinoilla tai joista seuraa, että kilpailu estyy, rajoittuu tai vääristyy yhteismarkkinoilla, ja erityisesti sellaiset sopimukset, päätökset ja menettelytavat, joilla suoraan tai välillisesti vahvistetaan osto- tai myyntihintoja taikka muita kauppaehtoja. Mainittu artikla koskee siis yritysten välisiä kilpailunvastaisia sopimuksia, päätöksiä ja menettelytapoja, siltä osin kuin niihin ei sovelleta komission perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan nojalla myöntämiä poikkeuksia.

16 On totta, että mainitut säännöt koskevat yritysten toimintaa eivätkä jäsenvaltioiden lainsäädännöllisiä toimia. Kuitenkin, kuten yhteisöjen tuomioistuin on asiassa 229/83, Leclerc, 10.1.1985 antamassaan tuomiossa (Kok. 1985, s. 1) äskettäin todennut, jäsenvaltiot eivät perustamissopimuksen 5 artiklan toisen kohdan nojalla kuitenkaan saa vaikeuttaa kansallisella lainsäädännöllään yhteisön oikeuden täydellistä ja yhdenmukaista soveltamista tai sen täytäntöönpanon tehokkuutta; ne eivät myöskään saa toteuttaa tai ylläpitää edes lainsäädännöllisiä toimenpiteitä, jotka voivat estää yrityksiin sovellettavien kilpailusääntöjen tehokkaan vaikutuksen (effet utile) [katso muun muassa asiassa 14/68, Walt Wilhelm ja muut, 13.2.1969 annettu tuomio (Kok. 1969, s. 1) ja asiassa 13/77, Inno v. ATAB, 16.11.1977 annettu tuomio (Kok. 1977, s. 2115)].

17 Riidanalaisen kansallisen säännöstön tarkoituksena ei kuitenkaan ole pakottaa toimittajia ja vähittäismyyjiä tekemään sopimuksia tai muuten toimimaan perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Päinvastoin siinä määrätään, että vastuu hintojen vahvistamisesta on julkisilla viranomaisilla, jotka tässä tarkoituksessa ottavat huomioon muunlaisia tekijöitä. Se, että vähittäismyyntihintojen vahvistamiseksi huomioon otettuihin

tekijöihin kuuluvat toimittajien vahvistamat jalostamohinnat, joiden ylärajana on tosin toimivaltaisten viranomaisten vahvistama kattohinta, ei poista riidanalaiselta säännöstöltä sen valtiollista luonnetta, eikä se voi estää yrityksiin sovellettavien kilpailusääntöjen tehokasta vaikutusta (effet utile).

18 Tästä seuraa, että perustamissopimuksen 5 artiklassa, tarkasteltuna yhdessä 3 artiklan f kohdan ja 85 artiklan kanssa, ei kielletä jäsenvaltioita vahvistamasta tavaroiden vähittäismyyntihintoja sellaisella tavalla, josta määrätään pääasiassa kyseessä olevassa riidanalaisessa säännöstössä. Mainittua säännöstöä on vielä arvioitava tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien perustamissopimuksen määräysten perusteella.

Perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklan soveltaminen

19 Sodinord ja Sodirev katsovat, että riidanalaisen säännöstön mukainen vähimmäishintojen vahvistaminen heikentää muista jäsenvaltioista tulevien tuotteiden kilpailuasemaa poistamalla alhaisten kustannusten seurauksena saavutetun kilpailuedun silloin kun mainittujen tuotteiden tuotantokustannukset ovat yli 8 prosenttia pienemmät kuin ranskalaisissa jalostamoissa. Se on siten perustamissopimuksen 30 artiklassa kielletty tuonnin rajoitus.

20 Lisäksi Sodinord ja Sodirev katsovat, että riidanalainen hintojen vahvistamisjärjestelmä antaa kansallisille viranomaisille mahdollisuuden keinotella arvioimalla tuotantokustannukset keinotekoisesti liian alhaisiksi siten, että tuojien pääsy ranskalaisten jalostajien perinteisesti hallitsemille markkinoille estyy, koska ne eivät voi myydä tuotteitaan kannattavaan hintaan. Mainittua vaikutusta korostaa vielä velvoite, jonka mukaan A 3 -luvan haltijoiden on hankittava 80 prosenttia tuotteistaan keskipitkän aikavälin sopimuksin. Tällainen järjestelmä aiheuttaa perustamissopimuksen 30 artiklan vastaista kansallisten markkinoiden eristymistä.

21 Ranskan hallitus, jota Italian ja Kreikan hallitukset tukevat, katsoo, että kyseessä olevan kaltainen hintasäännöstö ei vaikuta muista jäsenvaltioista lähtöisin olevaan tuontiin. Se yhdenmukaistaa polttoaineiden hankintaa koko kansallisella alueella, koska sillä taataan kaikille jälleenmyyjille riittävät myyntikatteet. Koska tuontihinnat ovat vapaat, ulkomaisen toimijan, jonka tuotantokustannukset ovat edullisemmat kuin Ranskassa käytössä olevat hinnat, pääsy markkinoille helpottuu, sillä hän voi vapaasti siirtää mainitun edun vähittäismyyjille. Itse asiassa öljytuotteiden tuonti Ranskaan on lisääntyy-

nyt mainitun järjestelmän soveltamisaikana. Perustamissopimuksen 30 artiklaa ei siis voida tulkita siten, että tällainen hintojen vahvistamisjärjestelmä olisi sen vastainen.

22 Komission mukaan vähimmäishinnan vahvistava säännöstö voi haitata tuotujen tuotteiden myyntiä, jos mainittu hinta estää tuotujen tuotteiden alhaisempien tuotantokustannusten siirtämisen kuluttajahintoihin. Riidanalaisen säännöstön kaltainen säännöstö on siis vaikutukseltaan tuonnin määrällistä rajoitusta vastaava toimenpide, jos tuotteiden hinnat vahvistetaan kotimaisten tuotteiden tuotantokustannusten mukaan niin, että tuotujen tuotteiden mahdollinen kilpailuetu häviää.

23 Ensinnäkin on syytä palauttaa mieliin, että 30 artiklassa asetettu vaikutukseltaan määrällisiä rajoituksia vastaavia toimenpiteitä koskeva kielto tarkoittaa yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kaikkia sellaisia toimenpiteitä, jotka voivat tosiasiallisesti tai mahdollisesti rajoittaa jäsenvaltioiden välistä tuontia suoraan tai välillisesti. Mainittujen periaatteiden soveltamisesta valtion hintasäännöstöjärjestelmiin yhteisöjen tuomioistuin on toistuvasti todennut, että tällaiset järjestelmät, joita sovelletaan samoin perustein kotimaisiin ja maahan tuotuihin tuotteisiin, eivät sinänsä ole vaikutukseltaan määrällisiä rajoituksia vastaavia toimenpiteitä, mutta niillä voi olla tällainen vaikutus silloin, kun hinnat ovat sellaisella tasolla, että tuodut tuotteet ovat epäedullisessa asemassa samanlaisiin kotimaisiin tuotteisiin verrattuna joko siksi, että niitä ei voida kannattavasti myydä näin määrätyin edellytyksin, tai siksi, että tällaisilla hinnoilla poistetaan alhaisten tuotantokustannusten seurauksena saavutettu kilpailuetu (katso asia 65/75, Tasca, tuomio 26.11.1976, Kok. 1976, s. 291; asia 82/77, van Tiggele, tuomio 24.1.1978, Kok. 1978, s. 25; yhdistetyt asiat 16–20/79, Danis, tuomio 6.11.1979, Kok. 1979, s. 3327 ja asia 181/82, Roussel Laboratoria, tuomio 29.11.1983, Kok. 1983, s. 3849).

24 Sodinordin ja Sodirevin väitettä, jonka mukaan vähittäismyyntihintojen vahvistaminen johtaa keinotekoisen alhaisten hintojen vuoksi markkinoiden eristymiseen, koska se estää ulkomaisia jalostajia myymästä tuotteitaan kannattavilla hinnoilla, ei tutkita tämän asian yhteydessä. Tribunal de commerce de Toulouse ei ole viitannut vähittäismyynnin enimmäishinnan vahvistamiseen, kuten ei myöskään A 3 -luvan haltijoille määrättyihin hankintarajoituksiin, sillä pääasiassa kyseessä oleva asia koskee ainoastaan polttoaineen vähittäismyynnin vähimmäishintojen noudattamatta jättämistä.

25 Vähimmäishinnan vahvistamisen osalta on syytä muistuttaa, että yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa asiassa 82/77, van Tiggele, 24.1.1978 antamassaan tuomiossa todennut, että kansallisella säännöksellä, jolla vahvistetaan vähimmäisvoittomarginaali, jota sovelletaan erotuksetta kotimaisiin ja maahan tuotuihin tuotteisiin, ei voi olla vahingollisia vaikutuksia ainoastaan maahan tuotujen tuotteiden myyntiin. Tilanne on toinen silloin, kun tietynsuuruiseksi vahvistettu vähimmäishinta, jota sovelletaan erotuksetta kotimaisiin ja maahan tuotuihin tuotteisiin, vaikuttaa epäedullisesti viimeksi mainittujen tuotteiden myyntiin sen vuoksi, että se estää niiden alhaisempien tuotantokustannusten heijastumisen kuluttajahintaan.

26 Edellä esitetystä seuraa, että vähittäismyynnin vähimmäishinta määräytyy nyt kyseessä olevassa riidanalaisessa järjestelmässä käytännössä jalostamohinnan perusteella, jonka on noudatettava kansallisten viranomaisten vahvistamaa kattohintaa. Vaikka kukin maahantuoja voi vapaasti vahvistaa jalostamohintansa alhaisemmaksi kuin mainittu kattohinta, se, että vähimmäishinta on laskettu kotimaisten jalostamojen noudattamien jalostamohintojen keskiarvon perusteella, estää maahantuojia saamasta mahdollisesti edullisempaa kilpailuasemaa, joka perustuu alhaisempaan jalostamohintaan. Jäsenvaltiota ei kuitenkaan voida arvostella siitä, että se käyttää yleisiä kriteerejä vahvistaessaan sellaisten samanlaisten tuotteiden hintoja, joiden alkuperä on markkinoilla vaikeasti määritettävissä. Epäsuotuisten vaikutusten välttämiseksi maahan tuotujen tuotteiden myyntiin saattamisen osalta on kuitenkin tarpeen, että mainituissa kriteereissä otetaan asianmukaisesti huomioon kaikkien taloudellisten toimijoiden jalostamohinnat riippumatta tavaran alkuperästä.

27 Jalostamohinnan ylärajan määrittävän kattohinnan – jota yhteisöjen tuomioistuimelle esitettyjen selvitysten mukaan kotimaiset jalostamot yleensä käyttävät jalostamohintana – laskentatapa korostaa riidanalaisen järjestelmän aiheuttamaa epäsuotuisaa vaikutusta maahan tuotuihin tuotteisiin. Vaikka kattohinta lasketaan yleensä sekä ranskalaisten jalostamojen tuotantokustannusten että eurooppalaisilla markkinoilla noudatetun polttoaineiden hinnan perusteella, ainoastaan kotimaisten jalostamojen tuotantokustannukset ovat ratkaisevia silloin kun eurooppalaiset hinnat ovat yli 8 prosenttia alhaisemmat kuin kotimaisten jalostamojen. Tästä seuraa, että silloin kun maahan tuotujen tuotteiden kilpailuetu ylittää tämän kynnyksen, niiden alhaisempia tuotantokustannuksia ei enää oteta huomioon kattohintaa vahvistettaessa. Tällaisesta menettelystä on haittaa maahan tuotujen tuotteiden myynnille, sillä niiden kilpailuetu kuluttajatasolla häviää 8 prosentin kynnyksen ylittyessä.

28 Tällaisen vähimmäishinnan aiheuttamaa haittaa maahan tuotujen tuotteiden myynnille, joiden tuotantokustannukset ovat alhaisemmat kuin kotimaisten tuotteiden, ei voida kiistää vetoamalla siihen, että tuontihinnat ovat vapaat ja että maahantuojat voivat antaa jälleenmyyjilleen suuremman voittomarginaalin kannustaakseen niitä hankkimaan tuontipolttoaineita. Tältä osin on syytä todeta, että maahan tuotuihin polttoaineisiin ei jakeluverkoston rakenteen vuoksi voida aina soveltaa tällaista etua, koska suurella osalla jälleenmyyjistä ei ole mahdollisuutta vaihtaa vapaasti toimittajaansa. Tällaisessa tilanteessa vähittäismyyntihinta on polttoaineen kaltaisen yhdenmukaisen tuotteen osalta kilpailun olennainen osatekijä. Kyseessä olevan kaltainen vähimmäishinta voi siksi haitata maahan tuotujen tuotteiden pääsyä kotimaisille markkinoille silloin kun niiden tuotantokustannukset ovat alhaisemmat. Vaikka tuonti on mahdollisesti lisääntynyt järjestelmän soveltamisaikana, kuten Ranskan hallitus väittää, se ei näissä olosuhteissa kuitenkaan riitä osoittamaan, ettei vähimmäishinnasta olisi haittaa maahan tuotujen tuotteiden myynnille.

29 Edellä esitetystä seuraa, että polttoaineiden vähimmäismyyntihinnan kansallisesta vahvistamisjärjestelmästä, jonka mukaan mainittu hinta määräytyy ainoastaan ranskalaisten jalostamohintojen perusteella, ja mainitut jalostamohinnat puolestaan määräytyvät pelkästään kotimaisten jalostamojen tuotantokustannusten mukaan laskettavan kattohinnan perusteella silloin kun eurooppalaiset polttoaineiden hinnat eroavat yli 8 prosenttia mainituista jalostamohinnoista, on haittaa maahantuoduille tuotteille, koska niiden alhaisempien tuotantokustannusten seurauksena saavutettu, myyntiä kuluttajille koskeva kilpailuetu häviää.

30 Perustellakseen riidanalaista säännöstöä Ranskan hallitus vetoaa vielä kuluttajansuojaa koskeviin pakottaviin vaatimuksiin. Sen mukaan tuhoisa kilpailu polttoainekaupassa saattaa aiheuttaa useiden huoltoasemien häviämisen ja sen seurauksena riittämättömän tarjonnan valtion koko alueella.

31 Tältä osin on syytä huomata, että kansallinen säännöstö, jossa velvoitetaan jälleenmyyjät noudattamaan tiettyjä jälleenmyyntihintoja, mistä on haittaa maahan tuotujen tuotteiden markkinoille pääsylle, on sallittu ainoastaan, jos se täyttää perustamissopimuksen 36 artiklassa määrätyt edellytykset.

32 Perustamissopimuksen 36 artiklan soveltamiseksi Ranskan hallitus vetoaa odotettavissa oleviin, rajoittamattomasta kilpailusta kärsivien jälleenmyyjien rajuista reaktioista aiheutuviin yleisen järjestyksen ja turvallisuuden häiriöihin.

33 Tältä osin riittää todeta, ettei Ranskan hallitus ole osoittanut kyseessä olevan säännöstön muuttamisella edellä esitettyjen periaatteiden mukaiseksi olevan yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle vahingollisia seurauksia, joita se ei voisi torjua käytössään olevin keinoin.

34 Tribunal de commerce de Toulousen esittämään kysymykseen on siis vastattava, että

- perustamissopimuksen 3 artiklan f kohta, 5, 85 ja 86 artikla eivät ole esteenä sellaiselle kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan kansalliset viranomaiset vahvistavat polttoaineen vähittäismyynnin vähimmäishinnan;

- perustamissopimuksen 30 artikla on esteenä tällaiselle säännöstölle silloin, kun vähimmäishinta määräytyy ainoastaan kotimaisten jalostajien jalostamohintojen perusteella ja jalostamohinnat puolestaan määräytyvät pelkästään kotimaisten jalostamojen tuotantokustannusten mukaan laskettavan kattohinnan perusteella silloin kun eurooppalaiset polttoaineiden hinnat eroavat yli 8 prosenttia mainituista jalostamohinnoista.

Oikeudenkäyntikulut

35 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Ranskan, Italian ja Kreikan hallituksille sekä Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut Tribunal de commerce de Toulousen 1.8.1983 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

1) **Perustamissopimuksen 3 artiklan f kohta, 5, 85 ja 86 artikla eivät ole esteenä sellaiselle kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan kansalliset viranomaiset vahvistavat polttoaineen vähittäismyynnin vähimmäishinnan.**

2) **Perustamissopimuksen 30 artikla on esteenä tällaiselle säännöstölle silloin, kun vähimmäishinta määräytyy ainoastaan kotimaisten jalostajien jalostamohintojen perusteella ja jalostamohinnat puolestaan määräytyvät pelkästään kotimaisten jalostamojen tuotantokustannusten mukaan laskettavan kattohinnan perusteella silloin kun eurooppalaiset polttoaineiden hinnat eroavat yli 8 prosenttia mainituista jalostamohinnoista.**

Due Kakouris

Everling Galmot Joliet

Julistettiin Luxemburgissa 29 päivänä tammikuuta 1985.

P. Heim
kirjaaja

O. Due
viidennen jaoston puheenjohtaja